

Er corona-epidemiloven i strid med grundloven?

Det hævdes jævnligt, at corona-epidemiloven strider mod grundloven. Men er der hold i påstanden? Der kan være gode grunde til at være kritisk over for lovgivningen, men er grundloven mon den mest oplagte?

WEEKENDPANELET

JENS PETER CHRISTENSEN (f. 1956)

Har været højesteretsdommer siden 2006. Forinden professor i stats- og forvaltningsret ved Aarhus Universitet. Har været formand for en lang række lovforberedende udvalg.

De andre medlemmer af Weekendpanelet:

BERTEL HAARDER

EMILIA VAN HAUEM

THOMAS BORCHERT

SAMIRA NAWA AMINI

JEANETTE VARBERG

ELISABETH DONS CHRISTENSEN

Coronaepidemien har medført lovindgreb, der har begrænset borgernes frihed. I debatten hører man jævnligt, at grundlovens frihedsrettigheder er blevet "suspended", "krænket" eller "tilsidesat". I nogle tilfælde er påstandene nok mest udtryk for, at der er mere schwung i at hævde, at en lov er grundlovsstridig end i blot at erklære, at man selv synes, at lovindgrebene er gået for vidt efter ens egen smag. I andre tilfælde skyldes påstandene nok, at mange tror, at grundloven beskytter borgerne bedre, end den faktisk gør.

De to ændringer i epidemiloven, der blev vedtaget enstemmigt af Folketinget den 12. og 31. marts, berører fire grundlovssikrede rettigheder: den personlige frihed, boligens ukrænkelighed, ejendomsrettens ukrænkelighed og forsamlingsfriheden.

Den personlige frihed først. Med corona-epidemiloven har sundhedsministeren bl.a. bemyndigelse til at tvangsisolere og tvangsindlægge smittede personer. Det er ikke så nyt, som mange måske tror, for efter den gamle epidemilov kunne sådanne indgreb iværksættes af de regionale epidemikommissioner, der havde den lokale politidirektør som formand.

Grundlovens beskyttelse af den personlige frihed (§ 71) består først og fremmest i, at indespærring kræver lovhjemmel. Grundloven forbyder indespærring begrundet i politisk eller religiøs overbevisning eller i afstamning, men ellers er det op til lovgivningsmagten (regering og Folketing i forening) at regulere den personlige frihed ved lov. Det er det, der er sket med corona-epidemiloven.

Men hvad så med boligens ukrænkelighed? Grundlovens § 72 lyder i al korthed: "Boligen er ukrænkelig. Husundersøgelse, beslaglæggelse og undersøgelse af breve og andre papirer samt brud på post-, telegraf- og telefonhemmeligheden må, hvor ingen lov hjemler en særegen undtagelse, alene ske efter en retskendelse".

Paragraffen ser ud af mere, end den er.

Først siger den, at boligen er ukrænkelig. Så siger den, at det er den alligevel ikke. Dernæst siger den, at det er den alligevel, for en dommer skal forhåndsgodkende. Og så siger den endelig til sidst, at det gælder alligevel ikke, for loven kan selv gøre undtagelse for kravet om, at dommeren skal forhåndsgodkende.

Det korte af det lange er, at udgangspunktet efter grundlovens § 72 er, at indgreb i boligens og privatlivets fred kræver dommerkendelse, men at lovgivningen kan gøre undtagelse fra kravet. Grundloven har i virkeligheden lagt sagen i lovgivningsmagtens hænder. Det er det, der også er sket med corona-epidemiloven. Der kræves dommerkendelse, hvis myndighederne vil ind i en privat bolig, men for en række andre lokaler har loven gjort undtagelse fra dette krav.

Hvad så med ejendomsretten? Det er klart, at hvis en butik eller

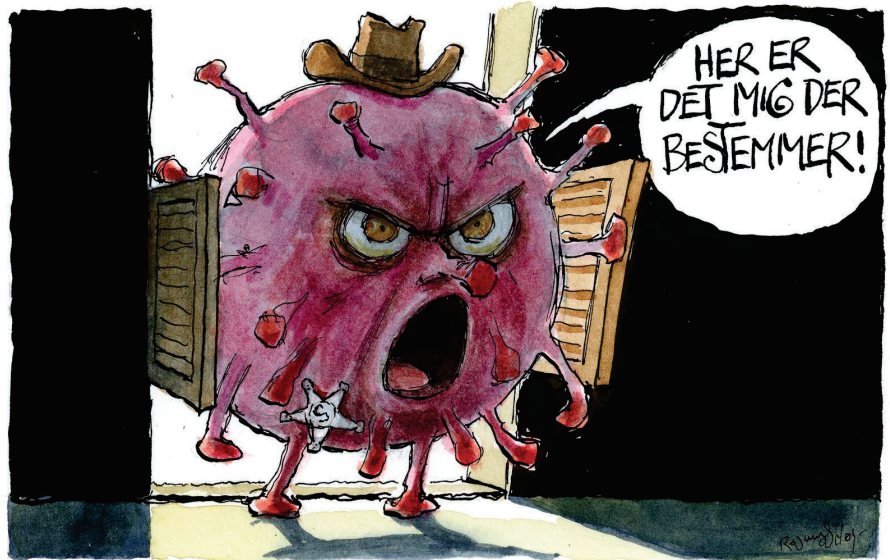
virksomhed bliver pålagt at lukke, er det et indgreb i ejendomsretten. Det er imidlertid ikke alle indgreb i ejendomsretten, der er ekspropriation og giver krav på erstatning efter grundloven. Hovedreglen er, at generelle indgreb, der er rettet mod en bred kreds, og som er begrundet i en særlig fare - f.eks. smittefare - typisk ikke er ekspropriation. Men det beror under alle omstændigheder på en konkret vurdering af det enkelte tilfælde. Sådan er det også efter corona-epidemiloven. Efter den tidligere epidemilov blev der ydet erstatning for ethvert tab. Den ordning er nu ændret til diverse kompensations- og støtteordninger. At grundlovens ekspropriationsparagraf (§ 73) fortsat gælder, er der imidlertid ikke ændret ved.

Tættest på grundlovens grænser er man givetvis kommet med forsamlingsforbuddet. Med corona-epidemiloven har sundhedsministeren bemyndigelse til at fastsætte regler om forbud

mod "at flere personer befinder sig på samme sted". Ifølge loven kan der gives forbud mod, at tre personer eller flere befinder sig på samme sted. I bemærkningerne til loven står, at ordningen ikke giver mulighed for at fastsætte regler eller i øvrigt foretage indgreb, der er rettet mod meningsstilkendegivelser, og at der derfor ikke er tale om et indgreb i strid med forsamlingsfriheden i grundlovens § 79.

Det kan have meget for sig, for det afgørende formål med grundlovens forsamlingsfrihed er netop at beskytte den politiske meningsdannelse. I den bekendtgørelse, der er udstedt med hjemmel i loven, er det da også bestemt, at forbuddet ikke gælder for forsamlinger med "et politisk eller andet meningsbefordrende øjemed". Det var det, vi så i forbindelse med Black Lives Matter-demonstrationerne.

Så ja. Der kan sikkert være gode grunde til at være kritisk over for corona-epidemiloven, men grundloven er ikke den mest oplagte.

rubrik tag with dummy text. Duis aute irure dolor in reprehende-

BYLINE-TAG email-tag

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa

qui officia deserunt mollit anim id est laborum. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum. Lorem ipsum

dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do

eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna ali-

qua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ul-